

Modelování obtížnosti logických a výukových úloh

Radek Pelánek

- otázky: Co ovlivňuje obtížnost problémů? Jak obtížnost predikovat?
- výzkum na FI, spolupráce Petr Jarušek a další
- využití modelů:
 - výpočetní
 - statistické
- ilustrace kontextu modelování: sběr dat, evaluace, aplikace

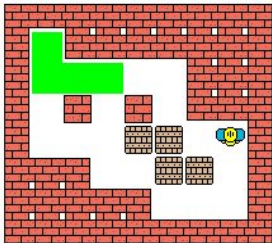
Obtížnost a výpočetní modelování

případové studie Sokoban, Sudoku:

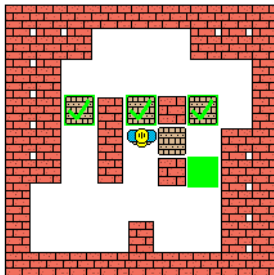
- sběr dat
- analýzy dat, hledání metrik obtížnosti
- výpočetní modely

Sokoban

4 min

49 min

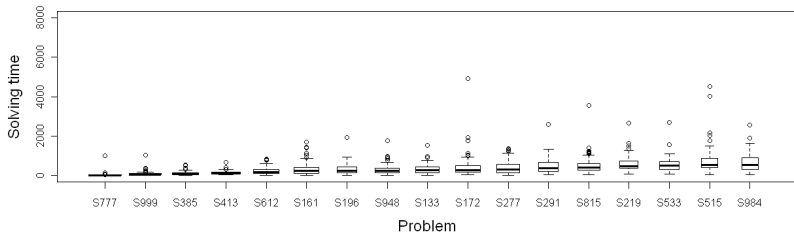

Sběr dat

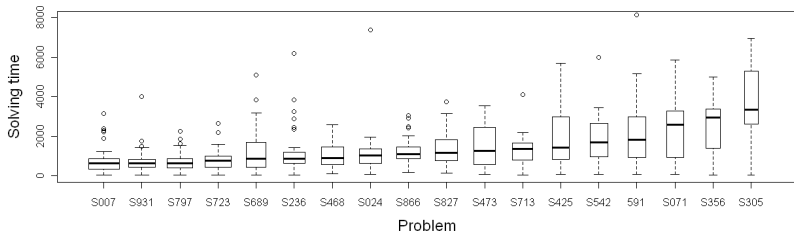
- vlastní web
- logování všech tahů
- 35 levelů, vždy 4 bedny
- cca 2000 odehraných her, data robustní

Výsledky – čas

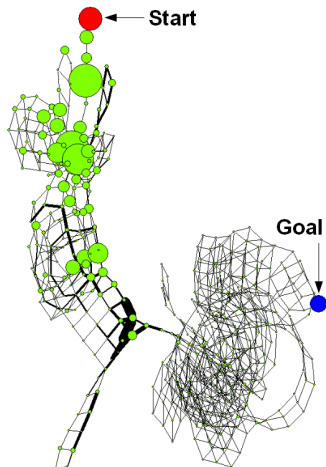
Sokoban solving time (problems 1-17)

Sokoban solving time (problems 18-35)

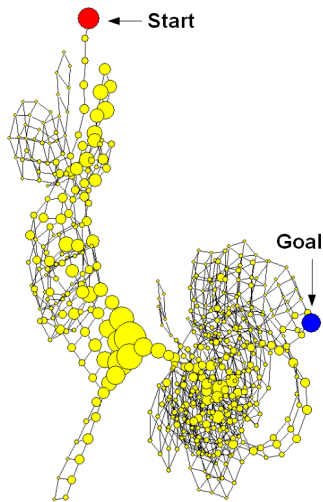
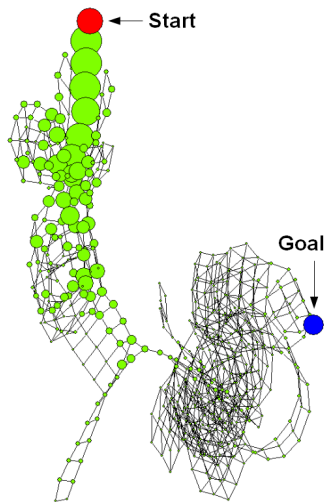
Stavový prostor – čas strávený lidmi

Výpočetní model

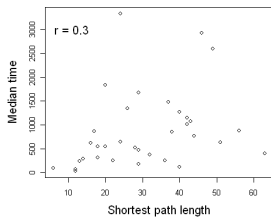
- dynamické procházení stavového prostoru
- snaha simulovat chování člověka (nikoliv myšlení)
- jednoduchý model, kombinace dvou tendencí
 - „dobrý nápad“ – ideální posun směrem k cíli
 - bloudění – náhoda
- čím blíže k cíli, tím méně náhody

Lidé a model

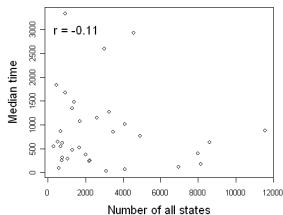

Metriky obtížnosti

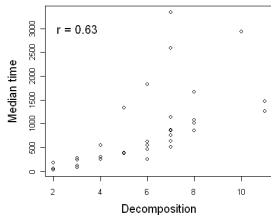
Shortest path length and median time

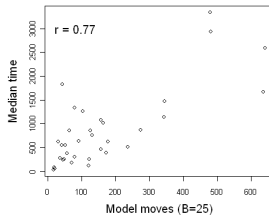
Number of all states and median time

Decomposition

Model moves and median time (B=25)

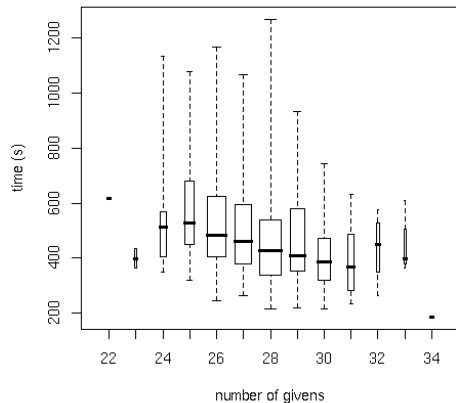

Sudoku

	7	5			1	8		4
		9						3
					5	1	2	
		4			8	6	3	
	2	3	1			4		
	4	7	9					
1						9		
3		6	4			2	8	

- `fed-sudoku.eu`:
 - cca 1000 zadání, časy pro 100 řešitelů
 - data od webmastera
- `sudoku.org.uk`:
 - cca 1000 zadání, cca 1000 řešitelů, jen průměrný čas
 - stažené skriptem z webu
- `czech-sudoku.com`:
 - použito cca 20 zadání
 - logy her (každý tah)
 - stažené z webu / od webmastera

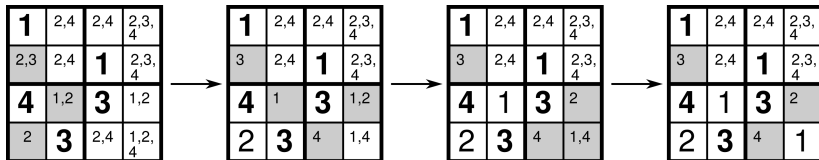
Naivní metrika: počet čísel v zadání

Výpočetní model

- „logické techniky“ pro odvození další pozice (hidden single, naked single, hidden pair, X-wing, ...)
- náhodně vybere jedno z možných doplnění a pak pokračuje

Výpočetní model: příklad

Výpočetní modely: principy

- běžný přístup: hodně logických technik, mnoho parametrů
- náš model: málo technik, málo parametrů
 - snazší vyhodnocení
 - lepší přenositelnost
 - lepší „vhled“

Jednoduchý výpočetní model

- jen dvě základní logické techniky (hidden single, naked single)
- selže jednoduchá logika \Rightarrow prohledávání
 - hledá pole, kde je potřeba nejmenší počet kroků k vyvrácení špatných kandidátů
 - aproximace složitějších logických technik

Model vs lidé: srovnání pro konkrétní hru

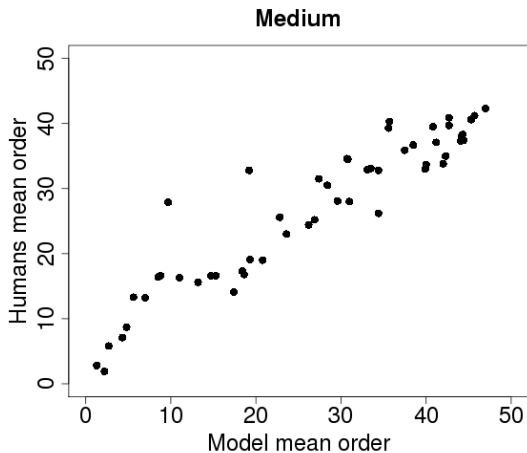
lidé

6		1			2		8	
9				4		1		7
	8							
	2		9					
		5	6		8	3		
					4		5	
							3	
5		8		2				1
	4		7			8		6

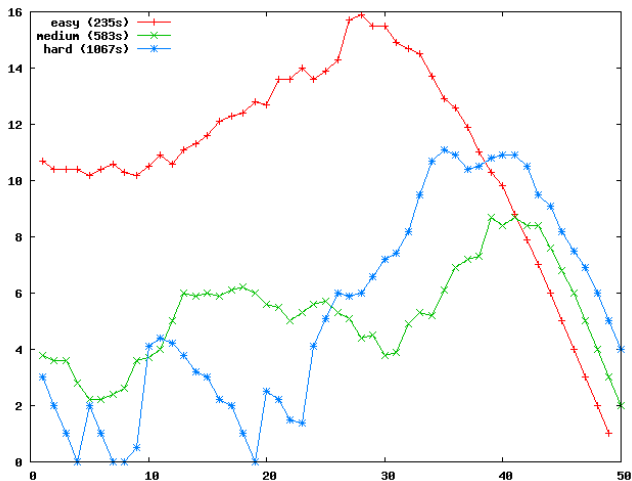
model

6		1			2		8	
9				4		1		7
	8							
	2		9					
		5	6		8	3		
					4		5	
							3	
5		8		2				1
	4		7			8		6

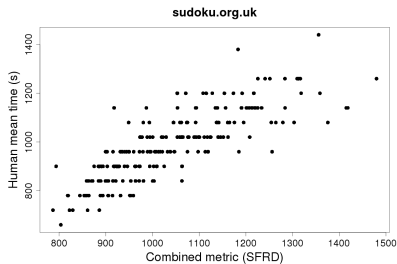
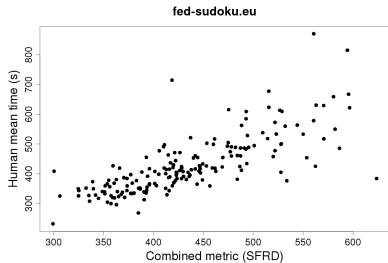
Model vs lidé: srovnání pro konkrétní hru

Počet možných „tahů“ a obtížnost

Výsledky: kombinovaná metrika

koeficient determinace r^2

metric	fed-sudoku.eu		sudoku.org.uk	
	all	simple	all	simple
number of givens	6%	5%	2%	12%
Serate	49%	30%	74%	28%
Serate LM	61%	36%	75%	43%
Fowler's	47%	28%	76%	41%
Refutation sum	47%	–	70%	–
Dependency	45%	54%	49%	62%
Combined (RD)	54%	–	78%	–
Combined (SFRD)	66%	57%	91%	66%

Shrnutí zkušeností – Sokoban, Sudoku

- „statické“ metriky nefungují
- „dynamické“ výpočetní modely
 - jednoduché, abstraktní modely, málo parametrů, fungují docela dobře
 - nejsou úplně přímočaré – spousta „dobrých nápadů“ nefungovala
- metrika „vzorek lidí“ – i pro úlohy s jednoduchými pravidly těžké překonat

- `tutor.fi.muni.cz`
- současně:
 - sběr dat o řešení
 - využití dat pro predikce, doporučování úloh
- predikce pomocí statistického modelu
- inspirace: doporučující systémy (recommender systems), např. Amazon, Netflix
- asi 30 úloh (logické, matematické, informatické)

Tutor: úlohy

tutor.fi.muni.cz

PROBLEM SOLVING

TUTOR

Body: 4464

Jste přihlášen jako **radek** v individuálním módu

Můj účet

přepnout na Výukový mód

Odhlásit

PROBLÉMY

STATISTIKY

VÝSLEDKOVKA

Informatické

Interaktivní
Python

Konečné
automaty

```
#include <stdio.h>
#define N 5

main() {
    int x, y;

    printf(" ");
    for (x = 1; x <= N;
        printf("???", x);
        printf("\n\n");
}
```

Programování
v C

pes zajíc
kočka rys
husa kozel

$^*[a-z](3,4)^*$

Regulární
výrazy

Robot Karel

Robotanik

Želví grafika

Matematické

	X	Y	Z
A	1	1	1
B	0	0	
C		1	1

Binární
křížovka

Grafář (nová
verze)

Matematické
pexeso 2

Obrazce

Rozbitá
kalkulačka

Transformace

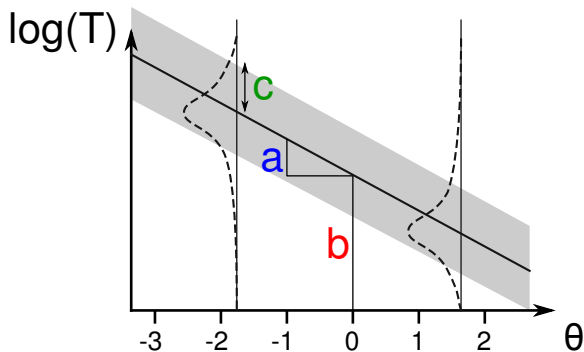
Výpočetní
stromy

Tutor: předpovědi

tutor.fi.muni.cz

Kuželosečky - hyperboly Neřešeno Předpověď 1:12	Komplexní čísla - násobení Vyřešeno Čas 0:58	Logaritmy a mocniny - vzorečky Neřešeno Předpověď 1:14	Komplexní čísla - mocniny i Vyřešeno Čas 1:24	Vlastnosti funkcí Neřešeno Předpověď 1:17	Kuželosečky 2 Vyřešeno Čas 1:05	Zlomky Neřešeno Předpověď 1:19	Komplexní čísla - absolutní hodnoty Vyřešeno Čas 0:45	Logaritmy - hodnoty 2 Neřešeno Předpověď 1:23
Kvadratické rovnice - řešení Vyřešeno Čas 1:45	Vzdálenosti Vyřešeno Čas 1:16	Kuželosečky Neřešeno Předpověď 1:35	Množiny - základní operace Neřešeno Předpověď 1:42	Kombinační čísla Neřešeno Předpověď 1:42	Kvadratická funkce 2 Neřešeno Předpověď 1:44	Definiční obory a obory hodnot Neřešeno Předpověď 1:46	Logaritmy - vzorečky Vyřešeno Čas 2:42	Množiny Neřešeno Předpověď 1:56
Směs Neřešeno Předpověď 2:02	Derivace - goniometrické funkce Vyřešeno Čas 2:15	Součty Vyřešeno Čas 1:10	Kombinační čísla - vzorečky Neřešeno Předpověď 2:17	Komplexní čísla Neřešeno Předpověď 2:17	Úhly 2 Neřešeno Předpověď 2:29	Nerovnosti Neřešeno Předpověď 2:39	Kuželosečky - kružnice Neřešeno Předpověď 2:56	Limity funkcí Vyřešeno Čas 2:36

Model obtížnosti úloh

Odhad parametrů

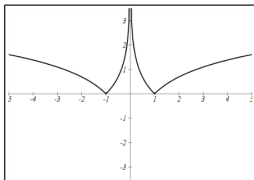
- dostupná data: uživatel i , vyřešil úlohu j v čase t_{ij}
- potřebujeme současně odhadnout:
 - schopnosti uživatelů θ
 - parametry problémů a, b, c
- metody strojového učení (stochastic gradient descent)
- analogické doporučujícím systémům (např. Netflix – hodnocení filmů)
- vyhodnocení: úspěšnost predikcí (RMSE)

stejná základní obtížnost

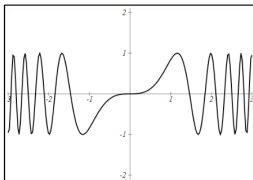
vysoká diskriminace

vysoká náhodnost

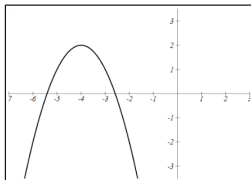
"na jistotu"

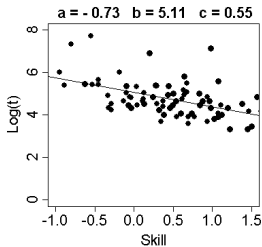
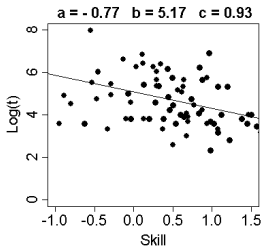
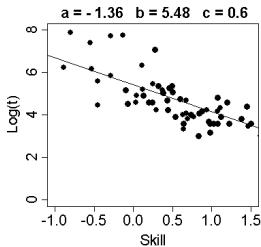
$\text{abs}(\log(\text{abs}(x)))$

$\sin(x^3)$

$-(x+4)^2+2$

- modely:
 - výpočetní – simulace chování člověka, specifické pro problém, využitelné pro nápovědy
 - statistické – popisné, metody strojového učení, široce aplikovatelné
- kvantitativní vyhodnocení nad daty
- možnost zapojení – máme spousty dat ...